

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Spørgsmål og Svar

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Spørgsmål
og
Svar

Hvad er Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol?

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er en international juridiktion med sæde i Strasbourg. Den består af et antal dommere, der er lig med det antal medlemsstater i Europarådet, der har ratificeret Konventionen for Beskyttelse af Menneskerettighederne og de Grundlæggende Frihedsrettigheder. De er i øjeblikket syvogfyrre¹. Dommerne har sæde ved Domstolen som individuelle personer og repræsenterer ingen stat. I behandlingen af klagerne bistås Domstolen af et justitskontor, der hovedsagelig består af jurister fra alle medlemsstaterne (også kaldet "justitssekretærer"). De er fuldstændig uafhængige af deres hjemland og repræsenterer hverken de sagsøgende eller staterne.

Hvad er Den Europæiske Menneskerettighedskonvention?

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er en international traktat, som kun kan underskrives af medlemsstater i Europarådet. Konventionen, der opretter Domstolen og organiserer dens funktionsmåde, omfatter en liste over rettigheder og sikkerheder, som staterne har forpligtet sig til at overholde.

¹ Visse medlemsstater har ikke ratificeret alle protokollerne til Konventionen. Protokoller er tekster, der har tilføjet supplerende rettigheder. Oplysninger herom kan findes på vores hjemmeside.

Disse spørgsmål og svar er blevet udarbejdet af Domstolens justitskontor.

Dette dokument binder ikke Domstolen. Dets formål er at levere generelle oplysninger om, hvordan Domstolen fungerer.

For mere detaljerede oplysninger henvises der til de dokumenter, der er produceret af justitskontoret (tilgængelige på hjemmesiden: www.echr.coe.int) og særligt Domstolens Reglement.

Hvad laver Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol?

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol tager Den Europæiske Menneskerettighedskonvention i anvendelse. Dens opgave består i at kontrollere, om de rettigheder og sikkerheder, der fastsættes af Konventionen, bliver overholdt af staterne. Det sker, når der indbringes en klage (også kaldet "begæring") af enkeltpersoner eller nogle gange af stater. Når Domstolen konstaterer, at en medlemsstat krænker en eller flere af disse rettigheder og sikkerheder, afsiger Domstolen en dom. Denne dom er bindende: det pågældende land er forpligtet til at fuldbyrde dommen.

Hvornår kan jeg indbringe en sag for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol?

Du kan indbringe en klage for Domstolen, hvis du vurderer, at du personligt og direkte er offer for en krænkelse af de rettigheder og sikkerheder, der fastlægges af Konventionen eller dens protokoller. Krænkelsen skal være begået af en af de stater, der er bundet af Konventionen.

Hvilke rettigheder beskyttes af Konventionen og dens protokoller?

Det drejer sig blandt andet om:

- ☞ retten til liv;
- ☞ retten til en retfærdig rettergang i civile sager og straffesager;

- ☞ retten til respekt for privatliv og familieliv;
- ☞ ytringsfriheden;
- ☞ friheden til at tænke, samvittigheds- og religionsfriheden;
- ☞ retten til effektive retsmidler;
- ☞ retten til beskyttelse af ejendom;
- ☞ stemmeretten og retten til at opstille ved valg.

Hvad forbyder Konventionen og dens protokoller?

Det drejer sig blandt andet om:

- ☞ tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf;
- ☞ vilkårlig og ulovlig forvaring;
- ☞ diskriminering i nydelsen af de i Konventionen anerkendte rettigheder og friheder;
- ☞ udvisning fra en stat af dens egne borgere eller forbud mod indrejse;
- ☞ dødsstraf;
- ☞ kollektiv udvisning af udlændinge.

Under hvilke betingelser kan jeg indbringe en klage?

Hvilke betingelser berører mig personligt?

- ☞ Du behøver ikke være statsborger i en af medlemsstaterne i Europarådet. Den krænkelse, du klager over, skal blot være begået af en af disse stater inden for dens jurisdiktion, der almindeligvis svarer til dens territorium.

- ☞ Du kan være en fysisk eller en juridisk person (selskab, forening, osv.).
- ☞ Du skal være direkte og personligt offer for den krænkelse, som du anmelder. Du kan ikke klage over en lov eller en handling generelt, for eksempel fordi du finder den urimelig; du kan heller ikke klage på vegne af andre end dig selv (medmindre de pågældende personer er klart identificerede og du er deres officielle repræsentant).

Er der forhåndsbetinger, der skal opfyldes foran de nationale dommere?

- ☞ Ja. I den pågældende stat skal du have udtømt alle klagemuligheder, der kunne have afhjulpet den situation, du klager over (sædvanligvis drejer det sig om en sag ved den bemyndigede domstol, efterfulgt, når det er muligt, af en appel og endda af en yderligere appel ved en højere juridiktion, såsom højesteretten og forfatningsdomstolen, når en sådan findes).
- ☞ Det er ikke tilstrækkeligt at udnytte disse klagemuligheder: du skal også reelt på denne måde have indbragt dine klagemål (det vil sige de krænkelse af Konventionen, du klager over).
- ☞ Efter datoen for den endelige interne afgørelse (almindeligvis en dom fra den øverste justitsmyndighed) har du kun en frist på seks måneder til at indbringe din klage. Efter udløbet af denne frist vil Domstolen ikke længere kunne antage din klage.

Hvem kan jeg indbringe en klage mod?

- ☞ Mod en eller flere af de stater, der er bundet af Konventionen og som ifølge dig har krænket Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (ved handling eller forsømmelse, der berører dig direkte).

- ☞ Den eller de anfægtede handlinger skal udgå fra en offentlig myndighed i denne eller disse stater (for eksempel en domstol eller en offentlig administration).
- ☞ Domstolen kan ikke tage sig af klager mod enkeltpersoner eller institutioner, såsom handelselskaber.

Hvad kan min klage dreje sig om?

- ☞ Din klage skal nødvendigvis vedrøre en af de rettigheder, der fastlægges af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Der er tale om en bred vifte af påståede krænkelse, hvoraf nogle eksempler er: tortur og fangemishandling, forvaringers lovmæssighed, fejlbehandling i civile sager eller straffesager, diskriminering i nydelsen af en i Konventionen fastlagt rettighed, forældrerettigheder, respekt for af privatliv, familieliv, hjem og korrespondance, indskrænkninger af meningsfriheden eller friheden til at give eller modtage meddelelser, forsamlings- og demonstrationsfriheden, udvisninger og udleveringer, konfiskering af ejendom eller ekspropriation.
- ☞ Du kan ikke klage over krænkelse af et andet juridisk instrument end Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, såsom Den Universelle Menneskerettighedserklæring eller Chartret om Grundlæggende Rettigheder.

Hvordan skal jeg henvende mig til Domstolen, hvis jeg vurderer, at jeg er offer for en krænkelse af Konventionen?

Ved at sende en udfyldt og underskrevet klageformular² til Domstolen. Klageformularen og alle relevante dokumenter skal sendes samtidigt til følgende adresse:

**The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
F-67075 Strasbourg cedex**

- ☞ Du kan skrive på et af Domstolens officielle sprog (engelsk og fransk) eller på et officielt sprog i en af de stater, der har ratificeret Konventionen.
- ☞ Det har intet formål, at sende din klage med fax, da det ikke vil afbryde den tidsfrist, der er fastsat i Konventionen for at klage.
- ☞ Du skal ikke komme personligt til Strasbourg for at redegøre for dit anliggende mundtligt. Din sag vil ikke blive behandlet hurtigere, og du vil ikke modtage juridisk rådgivning.
- ☞ Justitskontoret kan forlange supplerende dokumenter, oplysninger eller forklaringer vedrørende din klage.
- ☞ Du skal downloade klageformularen fra Domstolens hjemmeside, udfylde den omhyggeligt, underskrive den, og sende den til Domstolen hurtigst muligt. Den skal omfatte:

² Du finder klageformularen på vores hjemmeside.

- en kort sammenfatning af omstændighederne og dine klagemål;
- angivelse af de konventionsrettigheder, som efter din vurdering er blevet krænkede;
- de klagemuligheder, som du allerede har benyttet;
- en kopi af de afgørelser, der er afsagt i din sag af alle de pågældende offentlige myndigheder (disse dokumenter vil du ikke få tilbagesendt, send altså kun kopier); og
- din underskrift som sagsøgende eller din repræsentants underskrift.

- ☞ Hvis du ønsker at forblive anonym, skal du meddele det øjeblikkeligt til Domstolen og begrunde din anmodning. Domstolspræsidenten vil undersøge, om anmodningen er velfunderet.
- ☞ I denne fase af proceduren er du ikke nødt at være repræsenteret af en advokat. Hvis du imidlertid vil anlægge en klage for Domstolen gennem en repræsentant, skal du udfylde og underskrive punkt C i klageformularen.

Hvad er procedurens vigtigste kendetegn?

- ☞ Proceduren foregår skriftligt. Du vil blive informeret skriftligt om enhver afgørelse fra Domstolen. Afholdelse af offentlige høringer er en undtagelse.
- ☞ Behandlingen af din sag er gratis.
- ☞ Selv om du ikke er forpligtet til at være repræsenteret af en advokat i procedurens startfase, vil du få brug for en advokat, så snart din klage er forkyndt til Regeringen. I de fleste tilfælde afvises klagerne dog uden at blive forkyndt for Regeringen.
- ☞ Du skal kun oppebære dine egne udgifter (såsom advokathonorarer eller omkostninger til efterforskning og korrespondance).

- ☞ Efter indbringelse af din klage kan du anmode om juridisk bistand. Denne bistand, der ikke ydes automatisk, tilkendes ikke øjeblikkeligt, men først i en senere fase af proceduren.

Hvordan forløber proceduren?

- ☞ Domstolen skal først undersøge, om din klage kan antages. Det betyder, at sagen skal opfylde visse betingelser fastlagt i Konventionen. Hvis betingelserne ikke er opfyldt, vil din klage blive afvist. Hvis du har formuleret flere klagemål, kan Domstolen erklære et eller flere af dem for antagelige og afvise andre.
- ☞ Hvis din klage eller et af dine klagemål afvises/erklæres for uantagelige, er denne afgørelse endelig og uigenkaldelig.
- ☞ Hvis din klage eller et af dine klagemål erklæres for antagelige, opfordrer Domstolen parterne (dig og den pågældende stat) til at finde et mindeligt forlig. Hvis der ikke findes et mindeligt forlig, foretager Domstolen en behandling af klagens "grundlag", det vil sige, at den afgør, om der er krænkelse af Konventionen eller ej.

Hvor længe skal jeg vente?

- ☞ I betragtning af den nuværende overbelastning kan der forløbe et år før Domstolens første behandling af din klage. Visse klager kan betegnes som presserende og blive behandlet med fortrinsret, navnlig hvis den sagsøgende siges at være i umiddelbar fysisk fare.

Hvad kan jeg håbe på at opnå?

Hvis Domstolen konstaterer en krænkelse, kan den tilkende dig en "passende erstatning", der består i en finansiel kompensation for visse ulemper. Domstolen kan også forlange, at den pågældende stat refunderer dig de udgifter, som du har oppebåret for at gøre dine rettigheder gældende. Hvis Domstolen ikke konstaterer nogen krænkelse, skal du ikke betale nogen yderligere udgifter (navnlig de udgifter, som den sagsøgte stat har oppebåret).

NB:

- ☞ Domstolen har ikke beføjelse til at omstøde nationale afgørelser eller love.
- ☞ Fuldbyrnelsen af dommene afhænger ikke af Domstolen. Når Domstolen har afsagt sin dom, overgår ansvaret for dommen til Europarådets Ministerkomité³, der har til opgave at kontrollere dommens fuldbyrkelse og sørge for, at eventuelle finansielle erstatninger udbetales.

³ Ministerkomitéen består af udenrigsministrene i medlemsstaterne eller deres repræsentanter.

Hvad kan Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ikke gøre for mig?

- ☞ Domstolen fungerer ikke som appeldomstol i forhold til de nationale domstole: den afsiger ikke ny dom i sager og har ikke beføjelse til at omstøde, ændre eller revidere deres domme.
- ☞ Domstolen griber ikke direkte ind til fordel for dig mod den myndighed, du klager over. I særligt fælde kan Domstolen dog foreskrive foreløbige forholdsregler. I praksis sker det kun, når den sagsøgende er udsat for en alvorlig risiko for fysisk ulempe.
- ☞ Domstolen hjælper dig ikke med at finde og betale en advokat til at udfærdige din klage.
- ☞ Domstolen kan ikke oplyse dig om de lovmæssige bestemmelser, der er i kraft i den stat, du klager over.

